

Projektbeskrivelse for Nationalt netværk af skoletjenester

1. Indledning

I foråret 2013 besluttede kulturministeren og børne- og undervisningsministeren at understøtte skolers og kulturinstitutioners samarbejde med henblik på at styrke anvendelsen af kulturinstitutionernes læringsressourcer i skolernes undervisning. Derfor blev det vedtaget at etablere et nationalt koordineret netværk af skoletjenester i en periode på tre år. Netværket skal bestå af minimum tre koordinatore, der placeres geografisk spredt i landet. Det blev endvidere besluttet, at der i opstartsfasen primært skal fokuseres på samarbejdet mellem museer og grundskole. Det er intentionen, at netværket skal fungere for et bredere udsnit af dagtilbuds- og undervisnings- og kulturinstitutioner på sigt. Netværkets projektperiode starter 1. august 2013.

Beslutningen om at etablere et nationalt netværk af skoletjenester skal ses i lyset af den understøttende undervisning, der er en central del af aftalen fra juni 2013 om et fagligt løft af folkeskolen. Den understøttende undervisning skal bidrage til, at pædagoger og lærere kan give eleverne en mere afvekslende og spændende skoledag. Det drejer sig blandt andet om varierede og differentierede læringsformer, der udfordrer både fagligt stærke og fagligt udfordrede elever, praktiske og anvendelsesorienterede undervisningsformer, der åbner skolen mod den omgivende verden samt tilegnelse af viden, innovation, entreprenørskab og kreativitet, der gør eleverne i stand til at omsætte viden til produkter af værdi for andre.

Kulturinstitutionerne har et stort potentiale til at understøtte den faglige læring med aktiviteter på fx museer og en anvendelsesorienteret læring for eleverne, som kan udfoldes yderligere. Initiativet for at styrke samarbejdet mellem skoler og kulturinstitutioner vurderes at fremme skolernes samarbejde med omverdenen og fremme mulighederne for at kulturinstitutionernes læringsressourcer kan understøtte undervisningen i skolerne.

2. Baggrund

Skoletjenester i dag

Skoletjenesten som navn går tilbage til 1970, hvor det første samarbejde blev etableret mellem Biologisk Samling, Københavns Kommunes Skolevæsen og Zoologisk Museum. Efterfølgende er Skoletjenesten på Sjælland etableret formelt, og samarbejdsfladen er udvidet fra at være et konkret samarbejde mellem få parter til at være et stort bredt samarbejde og netværk samt et velkendt begreb, der anvendes af kulturinstitutioner over hele landet¹. Også andre kommunale og museale skoletjenester har rødder, der går mange årtier tilbage og har gennem årene udviklet værdifulde erfaringer og praksisser.

¹ <http://www.skoletjenesten.dk/OmSkoletjenesten>

I dag består skoletjenesterne i meget varierende grad af forskellige kommunalt forankrede skoletjenester, og der findes på nuværende tidspunkt ikke et fuldt overblik over kommunale og museale skoletjenester i Danmark. Billedet er dog, at de fungerer meget uensartet. Det anslås, at de kommunale skoletjenester varierer fra at være stærkt forankret i kommunen til mere lokalt. Der er ligeledes stor forskel i organisering og finansieringsform. Hvor Skoletjenesten på Sjælland direkte medfinansierer ansættelse af medarbejdere til at varetage undervisning på kulturinstitutioner på Sjælland, så er medarbejderne, der arbejder med undervisning på landets øvrige museer finansieret af museets driftstilskud, som de fleste steder er delt af stat og kommune. I dag er Skoletjenesten på Sjælland den største og ældste organisering på området.

Kulturministeriets indsats på området

Oprettelsen af et nationalt netværk af skoletjenester skal ses i forlængelse af en flerårig indsats fra Kulturstyrelsen for at styrke og udvikle museernes undervisningspotentialer. Siden 2006 har Kulturstyrelsen givet økonomisk støtte til udvikling af nye undervisningsaktiviteter og lokale undervisningsafdelinger på de statslige og statsanerkendte museer. Herudover har der i samarbejde med Undervisningsministeriet været oprettet en sektion 'e-museum' på EMU'en. Her præsenterer museer og science centrene digitale undervisningsmaterialer for skolernes undervisere, og der er ligeledes givet støtte til udvikling af en række digitale undervisningsmaterialer.

I en forsøgsperiode fra 2009-2012 støttede Kulturministeriet oprettelse af to vstdanske 'centre for museumsundervisning', som supplement til aktiviteten i Østdanmark, der er drevet af Skoletjenesten på Sjælland. Centrene har været drevet af to konsortier af museer i henholdsvis Region Syddanmark og Region Midt-/Nordjylland med årlig støtte til driften fra Kulturstyrelsen. Ambitionen med forsøget var at sikre en landsdækkende indsats for skoletjenester. Det nationale netværk for skoletjenester bygger videre på aktiviteter og erfaringer fra centrenes arbejde.

3. Organisering af det nationale netværk af skoletjenester

Mål for det nationale netværk af skoletjenester

Det nationale netværk af skoletjenester skal bestå af min. tre koordinatore, der skal placeres geografisk spredt i landet. Det nationale netværk af skoletjenester skal sikre den nationale koordinering og samtidig styrke udviklingen af relationen mellem skoler og museer på lokalt niveau. Det nye nationale netværk skal fra starten sikre, at de regionale og lokale initiativer så vidt muligt arbejder sammen i en fælles bestræbelse på at løfte området på nationalt plan. Derudover skal den nye organisering sikre en sammenhæng med eksisterende initiativer og bygge videre på eksisterende erfaringer.

Etableringen af et nationalt netværk af skoletjenester skal understøtte udvikling af området i alle kommuner og sikre praktisk og fagligt samarbejde på nationalt plan, men formålet er ikke at lægge en ensartet model ned over alle kommuner. Netværket stiller ressourcer til rådighed i form af fx inspirationsmateriale og sparring, og det er frivilligt for kommuner at gøre brug af det.

Styregruppe

Det etablerede netværk refererer til en styregruppe, der består af repræsentanter fra Undervisningsministeriet og Kulturministeriet. Styregruppen betjenes af en overordnet ansvarlig koordinator (projektleder).

Følgegruppe/referencegruppe

Efter ansættelse af koordinatore og opstart af netværk kan der nedsættes en følgegruppe/referencegruppe, hvor interessenter (som fx Organisationen Danske Museer og centrale aktører fra uddannelses-, undervisnings- og kulturinstitutioner) er repræsenteret. Endvidere skal relevante repræsentanter fra kommunerne, (fx Børne- og Kulturchefforeningen) inviteres til at deltage. Følgegruppen vil have til opgave at rådgive projektledelsen i udvikling af det nationale netværk af skoletjenester.

Projektledelse

Projektledelsen af det nationale netværk for skoletjenester forankres i Skoletjenesten på Sjælland (projektejer) hos en projektleder for netværket. Samarbejdet med Skoletjenesten på Sjælland tager udgangspunkt i deres mange års erfaringer indenfor skoletjenester samt deres netværk til kulturinstitutioner i Danmark. Projektledelsen har bidraget med at konkretisere netværkets opgaver og haft drøftelser med mange interessenter om det nationale netværk. Foruden de nedenfor beskrevne arbejdsopgaver for netværkets koordinatore har projektlederen følgende ansvarsområder:

- Betjening af styregruppen
- Udarbejdelse af en overordnet handleplan/projektplan for den treårige periode
- Koordinering og ledelse af netværkets arbejde, herunder planlægning af opstart for koordinatorene
- Opgaver med nationalt perspektiv

Skoletjenesten på Sjælland vil endvidere få det overordnede personalemæssige ansvar for netværkets koordinatore og forestår også den daglige ledelse.

Koordinatorer

Netværket skal bestå af min. tre koordinatore. Netværket forankres som nævnt ovenfor i Skoletjenesten på Sjælland, men skal placeres geografisk spredt i landet. For at sikre en stærk kommunal forankring af netværkets arbejde bør koordinatorene placeres i tilknytning til kommunale forvaltninger (fx børne- og skoleforvaltninger).

Koordinatorerne skal fungere som ryggrad i lokale og regionale netværk, hvor de skal være drivkraften i samarbejdet mellem institutioner såvel som i dialogen med dagtilbud, skoler og ungdomsuddannelserne.

Arbejdsopgaver

Koordinatorerne skal blandt andet arbejde med følgende:

- Netværket skal fokusere på at afdække, udvikle og formidle praksiseksempler på samarbejder mellem museer (og andre kulturinstitutioner) og skoler.

- Netværket skal arbejde for at etablere, udbrede og kvalificere samarbejde mellem skoler og museer i områder, hvor der er udviklingspotentiale og interesse for det.
- Netværket skal skabe sammenhæng og samarbejde med eksisterende netværk og museernes øvrige aktiviteter som fx Learning Museum og Intraface, som de seneste år har skabt nye typer samarbejdsrelationer mellem skoler, gymnasier og museer.
- Netværket skal styrke undervisningsfagligheden på museerne, styrke videndeling og bidrage til at udvikle ensartet terminologi vedrørende museernes undervisning. Udviklingen af undervisningsmaterialer sker med udgangspunkt i Fælles Mål for de enkelte fag.
- Netværket skal arbejde for en bred national forankring og samarbejde.

Netværket skal iværksætte fælles opgaveløsning, hvor der kan opnås en effektiviseringsgevinst, eksempelvis præsentere materialer og søge løsninger på praktiske hindringer som fx kørselsproblematik. Som tidligere nævnt er initiativet i opstarten af netværkets arbejde koncentreret om museer og grundskole, men det er intentionen, at netværket skal fungere for et bredere udsnit af dagtilbuds- og undervisnings- og kulturinstitutioner på sigt.

Netværket skal have et særligt fokus på udkantsskoler/museer og tilbyde, at de kan drage nytte af eksisterende viden og erfaringer på området.

Koordinatorernes profil og placering

På baggrund af netværkets arbejdsopgaver og ansvarsområder er det en fordel, at de koordinatore, der ansættes i efteråret 2013 dels har et kendskab til både skole- og museumsverden og dels allerede har et godt kendskab til eksisterende netværk og initiativer på området. Ligeledes er koordinatorernes placering vigtig. Placeringen skal både tage højde for, at der skal være et miljø for samarbejdet mellem skoler og kulturinstitutioner og samtidig skal de placeres, så de tilsammen så vidt muligt dækker nationalt.

Koordinatorerne bør som udgangspunkt placeres med tilknytning til en relevant forvaltning fx børne- og ungeforvaltningen, så der er et naturligt udgangspunkt for samarbejdsflader og mulighed for at indgå i relevante pædagogiske miljøer. Den kommunale forankring skal fungere som platform for at koordinatorernes samarbejde og dialog med andre kommuner, der er interesseret i at styrke samarbejdet mellem skoler og kulturinstitutioner. Der defineres ikke gensidigt udelukkende grænser mellem koordinatorernes virkeområder, men gives mulighed for flere samarbejder mellem aktører og koordinatore, hvor det er konstruktivt. Der lægges vægt på at koordinatorerne har/udvikler et stærkt lokalt netværk med kendskab til de lokale karakteristika, udfordringer og ressourcer.

Den daglige ledelse af koordinatorerne varetages som nævnt af Skoletjenesten på Sjælland. Den fysiske afstand mellem koordinatorerne og den daglige ledelse bevirker, at de ansatte koordinatore skal arbejde selvstændigt med en stor del af selvledelse. Koordinatorerne har delvist en opsøgende funktion i forhold til potentielle samarbejdspartnere.

På baggrund af disse overvejelser er der udarbejdet følgende kriterier for placering af koordinatore:

- Geografisk spredning og variation – for at sikre landsdækkende profil og balance i netværket. Der er fokus på, at det geografiske virkeområde udgør en passende og sammenhængende størrelse samt en naturlig afgrænsning, hvor transporttiden på tværs af dækningsområdet er rimelig,

og hvor der kan skabes en lokal profil på arbejdet i form af variation i pædagogiske arbejdsformer, kommunestørrelser og typer af kulturinstitutioner.

- Relevante pædagogiske miljøer – for at sikre mulighed for at koordinatoren i det daglige indgår i et arbejdsfællesskab og samarbejde med relevante aktører på området. Derudover er det centralt, at der i oplandet findes en række samarbejdspartnere med erfaringer, som kan danne basis i netværk og videndeling.
- Kommunalt engagement – for at sikre konsolidering og udviklingspotentiale. Der er fokus på tilstedeværelsen af et veletableret musealt-kommunalt samarbejde med samarbejdsmodeller, der kan inspirere og udvikles, samt skabe mulighed for et bredt og tværgående forvaltningsmæssigt samarbejde om fx dele af folkeskolereformen.

På baggrund af ovenstående arbejdes der for følgende placering af koordinatorene:

- Esbjerg Kommune
- Randers Kommune
- Aalborg Kommune
- Fredericia Kommune
- Københavns Kommune

Skoletjenesten på Sjælland har i forvejen ansat koordinatore, der udfører lokale koordinatoropgaver. En af disse koordinatore vil indgå i netværket med ansvar for Sjælland. Koordinatorens løn afholdes af Skoletjenesten på Sjælland. Denne koordinator, samt projektleder vil have placering i Københavns Kommune.

Netværkets digitale platform

Der etableres en temaside om samarbejde mellem skoler og kulturinstitutioner på emu.dk og ansættes en redaktør, der skal opdatere og kvalificere sidens indhold. Redaktøren skal samarbejde med og kunne trække på koordinatorene for at opnå størst muligt synergi med netværket. På temasiden vil museer og andre kulturinstitutioner have mulighed for at få synliggjort undervisningsmateriale, som redaktøren udvælger fra databasen 'materialeplatformen'. Alt undervisningsmateriale der synliggøres på temasiden skal tage udgangspunkt i Fælles Mål. Redaktøren kan også sætte fokus på særlige emner (fx vikinger, klima, arkitektur) og i den forbindelse vælge at tydeliggøre konkrete undervisningsforløb, der tilbydes af de enkelte museer. Eksisterende materiale på "e-museum" overføres til den nye temaside.

Udgifterne til temasiden afholdes af Undervisningsministeriet og ligger uden for den finansielle ramme for netværket.

Undervisningsaktiviteter fra museer og kulturinstitutioner er hidtil blevet markedsført på hhv. skoletjenesten.dk og de to tidligere centre for museumsundervisnings hjemmesider. Ved overgangsperiodens afslutning er det besluttet ikke længere at opretholde siderne fra de to tidligere centre. Annoncering af undervisningsaktiviteter samles i stedet på en national portal via skoletjenesten.dk.

Til netværket knyttes et internt site til brug for videndeling mellem netværkets aktører. Sitet skabes på eksisterende løsninger og finansieres inden for rammen af netværkets budget.

4. Finansiering af netværket

Det nationale netværk af skoletjenester er et treårigt udviklingsprojekt med opstart den 1. august 2013. Projektet er finansieret ligeligt af Undervisningsministeriet og Kulturministeriet. Finansiering dækker ansættelse af en projektleder med ansættelse i Skoletjenesten på Sjælland og tre koordinatore, der placeres geografisk spredt i landet. I udgangspunktet er netværket derfor finansieret af ministerierne. Det tilstræbes dog, at der sker kommunal medfinansiering i de kommuner, hvor de enkelte koordinatore placeres geografisk.

5. Evaluering

Inden udløb af den treårige periode skal projektet evalueres med henblik på forankring. En nærmere afklaring af dette vil blive besluttet af styregruppen i løbet af projektperioden. Evalueringen finansieres som udgangspunkt indenfor den nuværende budgetramme.

Evalueringen kan tage udgangspunkt i den projektbeskrivelse, som projektlederen udarbejder for projektets treårige periode.